

Az érettségi története az angol tanításának tükrében

Kelemenné Gerbovits Szilvia,¹ Gyöngyösiné Szabó Judit²

Abstract   **The history of matura exam in reflection of teaching English.** The structure and the whole procedure of matura exam before 2005 was illogical and inconsistent. It did not and could not measure the relevant knowledge. The situation changed in 2005 with the introduction of the new, 2-level matura exam. Not only has it changed the whole exam procedures, but it has also affected (positively) the classroom work, the attitudes, methods of teachers, the way of feedback, and also the contents and style of coursebooks and other supplement materials. The study focuses especially on the past and current situation of foreign languages; and it also publishes the analysis of the 2013 matura exam measurement taken in Kaposvári Táncsics Mihály Grammar School.

Keywords   reasons for the matura exam / the two levels / standardization / international tendencies / the status of foreign languages / analysis of the 2013 matura exam

A jelen dolgozat egyik szerzője, Kelemenné Gerbovits Szilvia 1992 óta dolgozik angol nyelvtanárként a Kaposvári Táncsics Mihály Gimnáziumban. Már az első évben „bedobták a mély vízbe”, azaz érettségiztetnie kellett. Az 1992-es angol nyelvi érettségi nem sokban különbözött az általa 1987-ben írt érettségi dolgozattól. Gyakorlatilag ugyanarra a sémára íródott, de mégsem lehetett előre kiszámítani, milyen típusú nyelvtani struktúrákat fog kérni a vizsgázóktól, a lexikális anyagról nem is szólva. Diákként nem értette az egész feladatsor struktúráját, a számonkérés módját, de ezt akkor talán el lehetett nézni. Sajnálatos módon azonban már gyakorló tanárként is ugyanez volt a helyzet. Következetlen, illogikus feladatsornak tartotta, olyan vizsgának, amelyre nem lehetett „rendesen” felkészíteni a diákokat. Egészen 2005-ig tartott ez a periódus, amikor is bevezették az új, kétszintű vizsgarendszert. Már várta, hogy „élőben” is kipróbálhassam. Nem csalódott, sokkal megbízhatóbb eredmények születnek, átláthatóbb a rendszer a lebonyolítást, a követelményeket, a javítás-értékelést, a hatásköröket, a témákat, feladattípusokat illetően egyaránt.

Az első érettségi vizsgát (matúrát) 1788-ban tartották meg Poroszországban. Bevezetésének oka az egyetemre jelentkezők számának korlátozása volt.

¹ Kaposvári Táncsics Mihály Gimnázium
E-mail: knegszi@t-home.hu

² Kaposvári Egyetem Felnőtt- és Szakképzési Csoport
E-mail: gyongyosine.judit@ke.hu

Magyarországon 1851-ben vezették be. (Comenius már a 17. században felvetette egy érettségiszerű, a középfokú tanulmányokat lezáró vizsga szükségének gondolatát.) Hosszú, rögös, sokszor ellentmondásokkal teli út vezetett a mai kétszintű érettségi gyakorlati megvalósításáig.

Az 1990-es években a tömegoktatás expanziója elérte a felsőoktatást, így a minőség megőrzése prioritássá vált. A szakértők egy teljesen új vizsgarendszer bevezetését szorgalmazták: a jó vizsgarendszer megteremti a nyilvánosságot, eltörli az érettségi-felvételi párhuzamosságát, csökkenti a különbségeket a nappali, illetve a felnőttoktatásban, valamint a tanterv szerepét. A tartalmi elemekben is lényeges változások mentek végbe: egyik célkitűzés a túlbujánzó lexikális ismeretek csökkentése, elmozdulni a tudásfelhalmozás felől a tudás megszerzése, illetve annak alkalmazására irányuló képességek kialakítása felé. A számonkérés során nemcsak az összefüggések felismerése az elvárás a vizsgázótól, hanem a saját vélemény megfogalmazása, a kritikus attitűd és az érvelés képessége is, a „releváns tudás”. A hangsúlyeltolódás egyik oka az úgynevezett „PISA-sokk”, vagyis az OECD nemzetközi tudásszint-vizsgálatán elért hazai (gyér) eredmény. Itt hangsúlyozottan jelen volt a gyakorlatias, alkalmazott tudás. A 2005-ig érvényben levő érettségi tulajdonképpen egy 25-30 évvel korábbi műveltségképre épült, melynek bizonyos elemei erőteljesen elavultak.

A *kétszintűség* a vizsgareform egyik kulcsszava. A vizsga egyszerre retrospektív (az általános műveltségről ad bizonyosságot) és prospektív (jelzi a továbbtanulásra való alkalmasságot). A két szint bevezetésének indoka egyrészt a középiskolázás kiterjedése, ezzel együtt az egyre heterogénebb jellegűvé válása (igen eltérő motivációkkal és előképzettséggel rendelkező tanulók) volt. Ezt a heterogenitást csak a vizsgakövetelmények eltérő szintjével lehet kezelni. Az emelt szintet a felsőoktatásban való továbbtanulásra való felhasználhatósága, vagyis a felvételi (verseny) vizsga kiváltása (is) hívta életre.

Az évek során az emelt szintű vizsgát kérő egyetemek száma egyre nőtt; a legkeresettebb helyeken ez ma már (jogosan) alapfeltétel.

A két szint között nemcsak értékbeli, de szervezési, valamint komoly tartalmi különbségek is vannak. A középszint általában gyakorlatiasabb, több a hétköznapiak mondható, problémamegoldó feladat. Az emelt szint több háttérismeretet feltételez, elmozdul az új típusú tudásértelmezés felé. Összetettebb, magasabb szintű feladatmegoldó és absztraháló képességet, több önállóságot igényel.

Az új típusú vizsga másik mottója az egységesség, a *standardizálás*. Ez lényegében azt jelenti, hogy a vizsgázó bármilyen képzési programban vett is részt előzőleg (nappali vagy esti képzés, gimnázium vagy szakközépiskola), azonos követelmények alapján készített azonos feladatsorok szerint fog vizsgázni az általa választott szinten.

Ami a nemzetközi tendenciákat illeti, az érettségi vizsgáztatás szinte minden ország oktatási rendszerében meghatározó szerepet tölt be. Minden országnak megvannak a sajátos elemei a vizsgát illetően. E diverzitás ellenére is már jó ideje érződik világszerte egyfajta törekvés, amely a vizsgák egységesítését, a különböző bizonyítványok, képesítések átjárhatóságát szorgalmazza.

1965 óta működik a Nemzetközi Érettségi Szervezet (NÉSZ), melynek központja Genfben található, de New Yorkban, Szingapúrban és Buenos Airesben is vannak regionális központjai. A kutatással foglalkozó részlege Angliában, Oxfordban, vizsgaközpontja pedig Cardiffban található. A NÉSZ által szervezett nemzetközi érettségi vizsgákat száz egyetem (ebbe a párizsi Sorbonne vagy a berlini Humboldt, az angliai Oxford, illetve az amerikai Harvard Egyetem is beletartozik) felvételi vizsgaként is elfogadja.

Ilyen érettségi vizsga egy kétéves felkészítés után tehető le angol, spanyol vagy francia nyelven, hat tantárgycsoportból. Az értékelés hétfokozatú skála alapján történik érdemjegyekkel.

A budapesti Karinthy Frigyes Gimnázium az első hivatalosan elismert és vizsgáztatásra feljogosított középiskola Kelet-Európában, ahol az erre felkészítő tanfolyamot el lehet végezni. 1992 óta profiljuk ez a fajta képzés.

Létezik egy másik program is, melynek európai érettségi a neve. Ez 1953-tól ismeretes. Eredetileg az Európai Szén- és Acélközösség alkalmazottainak gyermekei részére dolgozták ki a tematikáját. Ez a vizsga kétnyelvű: az egyik nyelv minden esetben a vizsgázó anyanyelve. Napjainkban 17 országban lehet jelentkezni erre a típusú vizsgára. Mindkét vizsga célja főleg a fiatalok mobilitásának könnyebbé tétele, de bizonyos fokú nemzetközi pedagógiai együttműködést is igényel.

Az idegen nyelvek az oktatás és a vizsgáztatás területénkiemelt helyet foglalnak el napjainkban. Az idegen nyelv tudása különböző kultúrák közti közvetítő eszköz. A gazdaság, a munkaerőpiac globalizációjával, a földrajzi határok átértékelődésével az egyének mobilizációja is erősödött, és a (használható) nyelvtudás is jelentősen felértékelődött. Napjainkban a nyelvvizsga-bizonyítvány hiánya érezhető hátrányokkal jár.

A Nemzeti Alaptanterv (NAT) is az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia kialakítását tűzi ki célul. Ez a cél a régi, hagyományos módszerekkel (nyelvtani szabályok sulykolása, grammatizáló-fordító metodika) nem érhető el; módszertani, szemléletbeli váltásra volt szükség a tanárok részéről, ennek tükröződnie kell a tantervekben, az osztálytermi munkában is. Sok nyelvtanár már az új, kétszintű érettségi bevezetése előtt alkalmazta a kommunikatív módszereket és taneszközöket. Viszont a régi (nyelvi) érettségi elavult, nem követte az új tendenciát. Kiszámíthatatlan, sokszor illogikus feladatsorok, kidolgozatlan, rövid és több nyelvre is érvényes javítási útmutatók jellemezték. Nem mért megbízhatóan. Ezért a megújulás, a reform a nyelvi érettségik terén is elengedhetetlennek bizonyult.

A kommunikatív nyelvtanítás pragmatikus, kognitív és személyiségfejlesztő célokat egyesít.

A vizsga követelményei igazodnak az Európa Tanács, valamint a Közös Európai Referenciakeret ajánlásaihoz. A Referenciakeret meghatározó dokumentum a nyelvtanítás területén. 2001-ben jelent meg először angolul („A Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment, 2001”), 2002-ben pedig már magyar nyelven is elérhetővé vált „Közös Európai Referenciakeret” címmel. Több mint 20 nyelvre lefordították már. A dokumentum fő célja Európa-szerte a különböző országok oktatási intézményeiben a nyelvtanítási programok összehasonlíthatóságának megkönnyítése. Alapelve a tevékenységközpontú megközelítés, a kommunikatív, kompetencia alapú szemlélet.

A Referenciakeret összefoglaló szintleírásokat is tartalmaz, meghatározza a nyelvi szinteket, ezzel a tanulók haladásának mérésére egységes alapokat teremtett. A szintleírások közös alapot jelentenek a tantervek, tankönyvek, vizsgakövetelmények kidolgozásánál. A nyelvi mérések területén ma már ez a skála az alap.

A NAT-ban kitűzött célokhoz igazodva a nyelvi érettségi szintje középszinten a Referenciakeretben definiált A2–B1, emelt szinten pedig B2. A vizsgafeladatok autentikus szövegekre épülnek, a feladatsorokban törekszenek a változatosságra a feladatok típusait illetően, ezzel is elősegítve a tanulók tudásának minél szélesebb körű mérését. A vizsga mindkét szinten egynyelvű, a célnyelven kell megoldani a feladatokat. A régi

érettségivel ellentétben nem méri a közvetítő készséget, azaz nem szerepel benne fordítási feladat. A különböző vizsgarészek mérése egymástól független; minden vizsgarészben csak az előírányzott készséget mérik.

Újdonság, hogy minden vizsgarész értékeléséhez központilag kidolgozott részletes javítási útmutató tartozik, amely tartalmazza a lehetséges válaszokat, és amelytől eltérni nem lehet. Szintén központi útmutató alapján kell átváltani vizsgapontokká a feladatsorokban szerzett pontokat. Ami a szóbeli feleleteket illeti, ez az egyetlen tantárgy, ahol nincs felkészülési idő. A vizsga itt három részből áll. Kezdünk egy bemelegítő, ráhangoló rövid beszélgetéssel, amit még nem értékelünk, majd a vizsgázó három (általános, hétköznapi) témában fejti ki önálló gondolatmenetét. Ezt követően egy szituáció aktív részese (irányító szempontok – „promptok” – alapján, ahol a partnere a vizsgáztató tanár. Majd a legvégén egy vagy több kép alapján egy témára kell asszociálnia és véleményét – ismét – az irányító szempontok alapján kifejtenie. A szóbeli részre maximum 15 perc áll rendelkezésre, így elég „pörgősek” a feleletek. Az itteni értékelés is központi skála alapján történik. A vizsga követelményei tartalmazzák a nyelvtani listát, a beszéd-szándékok jegyzékét (konkrét példákkal), valamint a témakörök felsorolását.

A 2013-as érettségi eredményeinek elemzéséhez iskolánkból három különböző szinten tanuló csoportot is felmértem. A csoportok a kezdő, középfaladó és haladó szintűek voltak – ez az eredményekben is megmutatkozott.

A különböző vizsgarészek után a százalékos eredményeiket is feltüntettem.

Olvasási szövegértés: az első írásbeli vizsgarész négy szövegből áll, 25-33 ittemmel. Az első feladat egy igaz történeten alapuló szellemes telefonbeszélgetést dolgoz fel: egy FBI-ügynök és egy pizzafutár beszélgetését. A párbeszédből kiemelt szövegrészeket kellett a megfelelő üres helyre beilleszteni úgy, hogy maradt egy felesleges, sehová nem illő sor. A globális megértést méri. A tanulók általában kedvelik az ilyen típusú feladatmegoldásokat, hisz a válaszok „adottak”, csak „ki kell totózni” azokat.

A második feladat egy hét éves kis zenei zseniről („Little Miss Mozart”-ként emlegetett kislányról) szól. Itt a szöveg lényegét összefoglaló mondatokat egy-egy szóval kellett kiegészíteni. Produktív jellegű feladat, és a részletes értést is méri. A 10., 13., 14. itemek bizonyultak a legnehezebbnek, itt volt a legtöbb félreértés a válaszokban.

A harmadik feladatban egy igen találékony 83 éves dédnagymamáról olvashatunk, aki saját, virágzó „online business”-t hozott létre kézimunkáiból. Itt az „igaz-hamis-nincs róla elég információ a szövegben” lehetőségek közül kellett választaniuk a vizsgázóknak. Elég könnyűnek mondható a szöveg, így a feladat megoldásai is többnyire jól sikerültek.

A negyedik feladat története a mai high-tech világában játszódik, egy új találmányt mutat be, amely az egyetemi előadótermekben igen hasznosnak bizonyulhat. Szintén az első feladathoz hasonló feladattipológiailag, vagyis a szövegből kihagyott megadott sorokat kellett megfelelően beilleszteni – egy felesleges sor itt is maradt. Ez a feladat viszont nem sikerült olyan jól, mint az első, valószínűleg a szöveg nehézségi foka miatt. Az olvasott szövegértés 27 itemet tartalmazott.

A felmérésben résztvevő diákok átlagteljesítménye itt 77%-os volt. A legrosszabb 12 ponttal 36% lett, míg voltak néhányan maximumon teljesítők is. Megfigyelhető, hogy a produktív feladatok mentek nehezebben, még akkor is, ha csak egy szót kellett önállóan kitalálniuk. A megoldókulcs részletesen körbejárta az előforduló lehetséges válaszokat, bár a második feladatban a diákok leleményességének köszönhetően több itemnél is előfordult az útmutatóban nem szereplő megoldás: például a 8. itemnél a

megoldókulcs szerint az elfogadható válasz „opera” lett volna, de a „work” éppúgy a szövegbe illő. A 9. itemnél a „father/dad(dy)” szavak helyett a „videos”, a 11. itemnél az eredeti „dream(s)/sleep” helyett a „bed”, valamint a 13. itemnél a „zero/0/none” helyett a „no” variációt is elfogadtuk – munkaközösségi megbeszélés keretében, közös egyetértés alapján.

Csak az a nyelvtani, helyesírási hiba járt pontlevonással, amely értelemzavaró. Tehát ebben a részben a hibás variációk is érhetnek pontot.

Nyelvhelyesség: százalékos arányban ez a vizsgakomponens a legkevésbé hangsúlyos (18–30 item maximum), mégis a tapasztalatok alapján bátran kijelenthetjük, hogy az egyik „legriasztóbb” feladat a diákok körében. Ez a rész három feladatot tartalmazott, összesen 28 itemmel, mindegyik kontextusban mér. Az első feladat az „elképesztő de nevérekről” szöveget; itt hiányos szöveg kiegészítése volt a feladat: megadott szókészletből kellett megtalálni a megfelelőt az üresen hagyott helyekre, egy „extra” (=felesleges) szóval. A diákok általában jobban kedvelik a „kész” válaszokat, „azokon nem kell annyit gondolkodni” mottóval, de ez itt nem vált be; nehéznek bizonyult a feladat, még 0 pontos is akadt.

A következő szöveg a házak funkcionális változását írja le Angliában a kelta kortól. Szöveg kiegészítése önállóan, megadott szavak nélkül. Elvileg „bármilyen” jó lehet, akár ige, akár névmás, mutatószó, tagadószó, kötőszó, névelő, segédige stb., mégis – vagy épp ezért – nehéznek titulált feladattípus ez, hisz az élő nyelv működését vizsgálja; sok szövegolvasással és azok elemzésével lehet csak felkészülni rá. Produktív készséget mér, önálló gondolkodást, némi kreativitást és persze helyes nyelvhasználatot igényel. Ebben a részben csak a nyelvtanilag és helyesírásiilag is helyes, pontos válasz elfogadható, így viszonylag nagyobb a hibázási lehetőség – egyes, többes számok elnézése, igeragozás. Itt is volt 0 pontos dolgozat sajnos.

A harmadik feladattípus évek óta az úgynevezett szóképzés, vagyis az adott szövegben megadott szavak megfelelő, odaillő formáját kellett beírni. A szöveg érdekes, egy újonnan felfedezett (észak-indiai) nyelv (koro) történetét dolgozza fel. Egyes nézetek szerint ez a típus „csak félig produktív”, mert az alapszó adott. Mégis igen nagy a hibalehetőség, hisz az angol nyelvben egy szóból számos különböző szó (és szófaj) képezhető – sokszor ráadásul rendhagyó módon, nem is beszélve az egyeztetésekről. Szintén volt 0 pontos eredmény idén is. A 22., 26., 28-as itemek fogtak ki leginkább a vizsgázókon. Itt a leleményesség nem igen jár sikerrel, mint például az olvasási szövegértés vagy a hallás utáni komponenseknél; ennél a résznél a biztos tudás, a precizitás számít. A nyelvhelyességi komponensben az átlageredmény 55% lett, nem túl fényes. A legrosszabb teljesítmény 2 ponttal 11% lett, sajnos akad még néhány 3-4-5 pontos eredmény is. A legjobb 17 ponttal 94%-ot tett ki.

Hallott szöveg értése: teljesen újnak számított ez a feladattípus az új érettségi bevezetésekor, a 2005-ös érettségi eredmények elemzése után a legnehezebb komponensnek minősült abban az évben; a tanulók még felkészületlenek voltak erre a feladattípusra. Azóta a helyzet sokat változott. Mégis tartanak tőle a diákok, mivel életszerű, nem „laboratóriumi”, elszigetelt felvételekről van szó.

Az első feladat egy ikerpárról szólt, rövid válaszokat vártak a vizsgázóktól a hallott szöveg alapján. A feladat típusa kedvelt, mégis nehéznek bizonyult, valószínűleg sok tanulónál a szókincs hiányának betudhatóan. Az itemek közül a 2., 3., 6., 7. okozta a legtöbb nehézséget, félreértést. Akadt igen alacsony pontszám is (3 pont). A 6. itemnél a megoldókulcs által javasolt „(in their) local communities” helyett az „in their

community”, valamint az „in their town(s)”; a 7. itemnél a „sons” helyett a „(their) children” válaszokat is elfogadtuk.

A második szöveg az amerikai Endeavour nevű űrhajóról szólt; „igaz – hamis – nem szerepelt a szövegben” válaszokat várt. Átlagos kedveltségnek örvend a feladattípus, idén is mondhatni átlagosan sikerült (születtek igen ügyes, de gyengébb teljesítmények is).

A harmadik feladatban egy igen eredeti, gyermekmegőrzéssel kapcsolatos dániai öt-letről, valamint annak gyakorlati megvalósulásáról hallhattunk egy humoros történetet. A diákok körében igen kedvelt, feleletválasztós feladattípus volt ez, de ráment a részletekre. Átlagos eredményt hozott.

Összességében a hallott szöveg értésénél az átlagos eredmény 60% lett. A legrosszabb 5 ponttal 15%, míg a legjobb ebben a vizsgarészben 32 pont, ami 96%-os teljesítménynek felel meg.

Íráskészség: az íráskészség-összetevő több tekintetben is különbözik a hagyományos érettségi vizsga részeitől és az új vizsga többi komponensétől egyaránt. Produktív készséget mér. A dolgozatokat helyi szinten, a diákok saját tanárai javítják. Az értékelés központi javítási útmutató alapján történik, az értékelési szempontok részletes leírásával. Két részből áll, egy rövidebb „A” és egy hosszabb „B” feladatból, a két feladat értékelési szempontjai különböznek. Csak ennél a komponensnél használható szótár. Az első feladat egy rövidebb, tranzakciós szöveg volt: egy asztronómiai éjszakára a greenwichi királyi obszervatóriumba szóló meghívásra kellett válaszolni a megadott szempontok alapján. Itt a követelmény 50-80 szó volt, az A2 szintnek megfelelő nehézségű. Elég jól vették az akadályt a vizsgázók, páran értették csak félre az irányító szempontok valamelyikét. Összességében 87%-ra sikerült.

A második feladat egy hosszabb, véleménykifejtő szöveg létrehozása volt, szintén megadott szempontok szerint. Egy 17 éves középiskolás fiú „posztolt” egy internetes tinédzserfórumra segítséget kérve pánikhelyzetét tekintve, mondván, ő az egyedüli tehetségtelen ember az egész családban, mindenki sokra vitte valamilyen területen az életben, szerinte ő soha nem lesz képes ilyesmire, és csak csalódást fog okozni a szüleinek és testvéreinek egyaránt. Itt 100-120 szót kellett írni. Már összetettebb feladat, B1 szintnek felel meg. Ennél a feladatnál az irányító szempontok már bonyolultabbak voltak, önálló vélemény kifejtését, némi kritikai érzéket, empátiát igényelt. Mind nyelvtanilag, mind lexikailag igényesebb kidolgozást igényelt, itt nagyobb a félreértési kockázat is. A feladattípus (tanácsadás) ismerős volt a diákok számára. 75%-osra sikerült, de itt két vizsgázónak is 0 pontos lett a levele. Ennél a résznél – amennyiben a feladat teljesítése, vagyis az irányító szempontok figyelembevétele nem elégséges – az egész feladat „le-nullázódik”, hiába jó a nyelvtan vagy akár a stílus, nem lehet mellébeszélni.

Az íráskészség összetevő átlaga igen jó: 80%.

Összességében elmondható, hogy a 2013-as angol nyelvi érettségi a megadott alapelveket követte az elvárásokban és a feladattípusokban egyaránt. A feladatok változatos témájú, autentikus szövegekre épültek, nehézségi fokuk megfelelő volt. Főleg a nyelvhelyesség összetevő diszkriminált jelentősen. Ebből is kitűnik, hogy a megfelelő lexikai elemek, nyelvtani struktúrák pontos ismerete nélkül nem lehet jól, helyesen használni a nyelvet. A javítási útmutatókat precízen készítették el felkészülve a legváltozatosabb megoldásokra is, de a diákok leleményessége idén is meghaladta ezt. A 2013-ban vizsgázó diákok már rutinosan mentek vizsgázni egy már jól bejáratott rendszerben. A legjobb átlag (a teljes írásbeli részt nézve) 96%, a leggyengébb 36% lett.

Utószó: az érettségi vizsga szimbolikus és kulturális jellege az idők során sok változáson ment keresztül. Ennek ellenére a matúra még ma is őrzi bizonyos rituális ceremóniák elemeit, és változatlanul feltétele a felsőoktatásba való jelentkezésnek, illetve az érettségire épülő szakképző tanulmányok folytatásának; mondhatni „alap” egy sikeres jövőhöz.

A kétszintűséggel és a standardizációval igen jelentős változások léptek életbe. Úgy tűnik, végre sikerült olyan modern vizsgarendszert létrehozni, amely megfelel a társadalmi, felsőoktatási és munkaerő-piaci elvárásoknak is, megbízhatóan mér, objektív, és alkalmazkodik a nemzetközi irányzatokhoz is. A reformok szemléletváltást is eredményeztek a tantervi fejlesztők, tanárok, vizsgáztatók körében: a régi, lexikai tudást „visszakérdező” attitűdöt felváltotta a kommunikatív, kompetencia alapú megközelítés. Mivel az élet maga az állandó változás, megújulás; a további fejlesztések, modernizációs törekvések ennek a területnek is a velejárói. Ami a jövőt illeti, az európai normákhoz igazodva remélhetőleg továbbra is fontos szereppel fog majd bírni az oktatás minőségének javításában és az élethosszig tartó tanulás („lifelong learning”) feltételeinek megalapozására szolgáló projektek kidolgozásában egyaránt.

„Hogyan érettségizzünk könnyen, gyorsan? – erre is tudni a választ: sehoggy. Érettségizni lassan és nehezen lehet csak, s ez így van rendjén. A matúrát nem megúszni kell, hanem abszolválni. De az jó, ha nem marad magára a diák.” (Esterházy Péter)

Felhasznált irodalom

- 100/1997. (VI.13.) Kormányrendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 1993.évi LXXIX. törvény – a közoktatásról
- 2011.évi CXCV. törvény – a nemzeti köznevelésről
- 40/2002. (V.24.) OM rendelet az érettségi vizsga részletes követelményeiről
- DFT – Hungária 2006. Az idegen nyelv érettségi vizsga általános követelményei. *Kétszintű érettségi kalauz*, 2006.
- Báthory Zoltán 1996. A közoktatás modernizációja és az érettségi reformja, Új Pedagógiai Szemle, 46. évf. 9. sz.
- Einhorn Ágnes 2009. *Az idegen nyelv érettségi vizsga reformja*. In: OFI honlapja, URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/fokuszban-nyelvtanulas/einhorn-agnes-idegen> (2013.07.17.)
- Einhorn Ágnes – Major Éva 2009. *Az idegen nyelvek – vizsgafejlesztés nemzetközi kontextusban*. In: OFI honlapja, URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/erettsegi/uj-erettsegi/idegen-nyelvek> (2013.07.17.)
- Érettségi (Az érettségi története). Történelemtanárok Egylete. In: Történelemtanárok Egylete honlapja, 2005.02.10. URL: <http://archiv.tte.hu/index.php?page=erettsegi&id=2> (2013.07.17.)
- Érettségi vizsga – Wikipédia. http://hu.wikipedia.org/wiki/%C3%89retts%C3%A9gi_vizsga.
- Horváth Zsuzsanna 2005 Az érettségi és az érettségizők. Új Pedagógiai Szemle
- Horváth Zsuzsanna 2008. *Az új típusú érettségi vizsga iskolai hatásai*. In: OFI honlapja. URL: <http://www.ofi.hu/kiadvanyaink/kiadvanyaink-konyvesbolt-konyvesbolt/offi-kotetek/tanulmanyok-erettsegirol-090511?objectParentFolderId=3046> (2013.07.18.)

- Horváth Zsuzsanna – Lukács Judit 2005. A kétszintű érettségi vizsga. In: *Új Pedagógiai Szemle*, 55.évf. 4. sz. 54-70.o.
- Kelemen Elemér 2004. A modern oktatási rendszer kialakulása Magyarországon, különös tekintettel a középiskola 19. századi történetére. *Neveléstörténet folyóirat*, 2004. évf. 1. szám.
- Major Éva 2009. A 2005-ös évi érettségi vizsga eredményeinek elemzése: Angol nyelv. In: OFI honlapja, URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/erettsegi/2005-os-erettsegi/2005-evi-erettsegi-090617-8> (2013.07.18.)
- Major Éva 2009. A 2006-os évi érettségi vizsga eredményeinek elemzése: Angol nyelv. In: OFI honlapja URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/erettsegi/2006-os-erettsegi/2006-evi-erettsegi-090617-9> (2013.07.18.)
- Major Éva 2009. *Szövegek, feladatok, vizsga*. In: OFI honlapja, URL: <http://www.ofi.hu/tudastar/erettsegi/uj-erettsegi/szovegek-feladatok> (2013.07.15.)
- Mátrai Zsuzsa 1996. Érvek és ellenérvek a kétszintű érettségivel kapcsolatban. *Új Pedagógiai Szemle*, 46.évf. 9. sz. 32-37.o.
- Mihály Ildikó 2005. Érettségi vizsgák hajdan és most – És a jövőben? *Új Pedagógiai Szemle*, 2005.február.
- NAT 2012. élő idegen nyelvek , 53-60.o.
- Ötvös Zoltán 2007. *A magyar érettségi rendszer anomáliái, összehasonlítva a 12. évfolyam elvégzése utáni vizsga rendszerekkel*. In: Oktatási Kerekasztal honlapja. URL: http://www.oktatasikerekasztal.hu/hattertanulmanyok/07/otvos_a_magyar_erettsegi.pdf (2013.07.16.)
- Pénteki Katalin 2002. Az idegen nyelvek tanításának helyzete és fejlesztési feladatai. *Új Pedagógiai Szemle*, 7-8.sz. 147–160.o.
- Pukánszky Béla – Németh András 1996. *Magyar Neveléstörténet 1849–1919*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt.
- Sáska Géza – Vidákovich Tibor 1990. *Tanterv vagy vizsga?* Budapest, Edukáció
- Töttössy Istvánné dr.: *Az érettségi vizsgák szerepe a magyar közoktatásban*. In: Magyar-ságtudományi Intézet honlapja: Tanulmányok. URL: <http://www.magtudin.org/tottossyne.htm> (2013.07.10.)
- Vámos Ágnes 1996. A kétszintű, standardizált, középiskolai érettségi koncepciójának fogadatatása a középiskolákban. *Új Pedagógiai Szemle*, 46.évf. 9. sz. 32–37.o.
- Vámos Ágnes 1994. Kell-e az iskoláknak a kétszintű standard érettségi vizsga? *Új Pedagógiai Szemle*, 44. évf. 6. sz. 48–55. o.
- Vígh Tibor 1996. *A kétszintű idegen nyelvi érettségi tanítási-tanulási folyamatra gyakorolt hatása*. In: Iskolakultúra honlapja, 1996. URL: http://epa.oszk.hu/00000/00011/00167/pdf/EPA00011_Iskolakultura_2012-7-8_062-079.pdf (2013.07.20.)
- Vígh Tibor 2005. A kommunikatív tesztelés elméleti alapjai. *Magyar Pedagógia*, 105. évf. 4. szám 381–407.o.